

ντικές γενιές των μαιών να μπορούν να αναπτύξουν τις δυνατότητες που τους είναι αναγκαίες για να εργαστούν σ' όποια χώρα της Ευρώπης θα ήθελαν, αλλά παράλληλα να είναι όσο το δυνατόν πιο μεγάλη η φροντίδα για τη μητέρα και το νεογνό.

Είμαι σίγουρη ότι θα μπορέσετε να αναγνωρίσετε αυτούς τους τομείς αδυναμίας στη χώρα σας και να κάνετε ότι είναι δυνατόν για να γίνουν οι ανάλογες αλλαγές.

Σας εύχομαι κάθε επιτυχία στις προσπάθειές σας.

Όταν εκεί επάνω...

Νίκου Α. Παπανικολάου, Ομότιμου Καθηγητή Μαιευτικής – Γυναικολογίας.

Προλεγόμενα

Δεν είμαι λογοτέχνης, ούτε φιλόλογος, ούτε ιστορικός. Είμαι γιατρός. Η πολιτεία, μου εμπιστεύτηκε Πανεπιστημιακή έδρα: της Μαιευτικής και Γυναικολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης.

Ως καθηγήτης θέλησα να γράψω τα συγγράμματά μου: «Γυναικολογία» στην αρχή και ύστερα «Μαιευτική». Σε κάθε σύγγραμμα, συνηθίζεται στην εισαγωγή να γίνεται μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία της ειδικότητας, που διαπραγματεύεται το σύγγραμμα. Αυτό θέλησα να κάνω κι' εγώ,

Όταν, όμως, βρέθηκα μπροστά σ' ένα ανεξάντλητο ιστορικό πλούτο, μπροστά σε χρονολογίες-σταθμούς της ειδικότητάς μου και σε πολλούς επιστημονικούς αστέρες της, «κατέθεσα τα όπλα».

Τί να πρωτοαναφέρω στις λίγες σελίδες της εισαγωγής; Έτσι αποφάσισα ν' ασχοληθώ ιδιαίτερα με την ιστορία της Μαιευτικής και Γυναικολογίας επιχειρώ-

ντας ένα οδοιπορικό μέσα σ' αυτή, από τότε που έγινε ο κόσμος ίσαμε την πρώτη 25ετία του αιώνα μας.

Συμβολικά το σταματάω στο 1926, τότε που άρχισαν οι πρώτες δημοσιεύσεις πάνω στον κυτταρολογικό έλεγχο του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας από τον αείμνηστο μεγάλο Γιώργο Παπανικολάου και τότε που ένας άλλος, ταπεινός αυτός, Παπανικολάου, η αφεντιά μου, είδε το φως του ήλιου.

Συγγράφοντας την ιστορία της ειδικότητάς μου, πέρασα αναγκαστικά μέσα από την Αρχαία Ελληνική Μυθολογία και γοητεύτηκα, όπως γοητεύεται κάθε άνθρωπος, Έλληνας ή ξένος, όταν τη διαβάσει. Η γοητεία αυτή θέριψε μέσα μου όταν αντάμωσα πολλά στοιχεία της ειδικότητάς μου.

Γάμοι, τοκετοί, έρωτες, βιασμοί, ομοφυλοφιλίες, χειρουργικές επεμβάσεις, θεραπευτικές μέθοδοι, φάρμακα κι' άλλα σχετικά με την ειδικότητα της Μαιευτικής και Γυναικολογίας στοιχεία, μέσα σ' ένα παραμυθένιο χώρο, δεν μπορούν να περάσουν απαρατήρητα.

Απόσπασα, λοιπόν, το κομμάτι της ιστορίας της ειδικότητάς μου, που αναφέρεται στη Μυθολογία μας, το πλούτιστα μ' όση φιλολογικότητα διέθετα και θέλησα να το εκδώσω ξεχωριστά, όχι, ως ιστορικό και επιστημονικό κείμενο, καρφωμένο και ακίνητο, αλλά πεταχτό.

Δεν ξέρω αν θα ευχαριστήσω τον αναγνώστη. Ξέρω, πως εγώ ευχαριστήθηκα, τόσο τη συγκέντρωση υλικού, όσο και τη συγγραφή του. Έτσι, από γιατρό και συγγραφέα επιστημονικών κειμένων, βρήκα στον εαυτό μου και ένα «παραμυθά».

Εισαγωγή

Υπέροχο δημιούργημα λαϊκής φαντασίας αποτελεί η θεϊκή Μυθολογία της Αρχαίας Ελλάδας.

Ξεπέρασε κάθε χρονικό ή τοπικό όριο. Με καμιά ξένη δεν μπορεί να συγκριθεί. Μορφές όπως του Δία, της Ήρας, της Αφροδίτης, του Ηρακλή, του Αχιλλέα και τόσων άλλων θεών και ηρώων είναι γνωστές όχι μόνο στην Ελλάδα, που τις γέννησε, ούτε στην Ευρώπη, που πνευματικά ξεκίνησε από την Ελλάδα, αλλά σ' ολόκληρο το μορφωμένο κόσμο του πλανήτη.

Από τον 4^ο αι. π.Χ. άρεσε στους Έλληνες να χρησιμοποιούν τη μυθολογία ως ιστορικό και ποιητικό υλικό. Ουσιαστικά, όμως, ο μυθικός κόσμος της Αρχαίας Ελλάδας ξεκίνησε από πιά παλιά. Ήδη ονόματα θεών βρίσκονται σε πινακίδες με τη Γραμμική Γραφή Β του 14ου π.Χ. αιώνα. Με τον Όμηρο όμως και τον Ησίοδο κυριάρχησε. Κι ας υπήρχε χίλια διακόσια χρόνια πριν το σουμερικό έπος, που ιστορεί τα κατορθώματα του Γιγλαμές, ένα ποίημα 3.500 στίχων.

Πελασγικός μύθος της δημιουργίας του κόσμου αναφέρει, πως από το χάος ανα-

δύθηκε γυμνή η Ευρυνόμη, που έστριψε μέσα στα χέρια της τον άνεμο Βορέα, τον έκανε φίδι και κάποια μέρα, που αυτή χόρευε γυμνή, το φίδι την επιθύμησε και κουλουριάστηκε στο σώμα της. Η Ευρυνόμη έμεινε έγκυος και γέννησε ένα αβγό, το αβγό του Σύμπαντος.

Ύστερα, η Ευρυνόμη πρόσταξε το φίδι να κουλουριαστεί γύρω από το αβγό μέχρι που αυτό άνοιξε και από μέσα βγήκαν τα παιδιά της, δηλαδή ο Ήλιος, η Σελήνη, οι Πλανήτες, τα Αστέρια, και η Γη με τα βουνά, τους ποταμούς, τα δέντρα και τα ζωντανά πλάσματα.

Η Ευρυνόμη με το φίδι, που το έλεγαν Οφίωνα, εγκαταστάθηκε στις κορυφές του Ολύμπου, αλλά επειδή ο Οφίωνας θεώρησε τον εαυτό του δημιουργό του Σύμπαντος, η Ευρυνόμη οργίστηκε και τον έστειλε σε σπηλιές κάτω από τη γη.

Ομηρικός μύθος αναφέρει, πως τα ζωντανά πλάσματα προήλθαν από το ρεύμα του Ωκεανού, που ήταν γύρω από τον κόσμο, και πως η Τηθύς, ήταν μητέρα όλων των παιδιών του.

Ορφικός μύθος αναφέρει, πως ο Άνεμος ερωτεύτηκε τη Νύχτα, αυτή γέννησε ένα αβγό και από αυτό βγήκε ο Έρωτας, που έβαλε σε κίνηση το Σύμπαν.

Ολυμπιακός μύθος αναφέρει, πως στην αρχή υπήρχε η μητέρα Γη, που αναδύθηκε μέσα από το Χάος και γέννησε τον Ουρανό. Ο Ουρανός έριξε στη γη βροχή, αυτή γονιμοποιήθηκε και γέννησε ζώα και δέντρα. Γέννησε και πλάσματα με μισοανθρώπινη μορφή, τους Εκατόγχειρες Γίγαντες, που ήταν ο Βριάρεως, ο Γύγης και ο Κόττος, και τους μονόφθαλμους Κύκλωπες, που ήταν ο Βρόντης, ο Στερόπης και ο Άργης.

Φιλοσοφικοί μύθοι αναφέρουν, πως στην αρχή υπήρχε το Σκότος και μετά έγινε το Χάος. Από την ένωση Σκότους και Χάους γεννήθηκαν η Νύχτα, η Ημέ-

ρα, ο Αιθέρας και το Έρεβος. Από την ένωση της Νύχτας με το Έρεβος γεννήθηκαν το Γήρας, η Εγκράτεια, η Διχόνοια, η Δυστυχία, ο Ψόγος, η Νέμεση, η Χαρά, η Φιλότητα, ο Οίκτος, οι τρεις Εσπερίδες και τρεις Χάριτες.

Από την ένωση του Αιθέρα με την αδελφή του την Ημέρα γεννήθηκαν η Μητέρα Γη, ο Ουρανός και η Θάλασσα. Από την ένωση του Αιθέρα με την κόρη του Μητέρα Γη γεννήθηκαν η Απάτη, ο Θυμός, η Έρις, ο Τρόμος, το Ψεύδος, ο Όρκος, η Εκδίκηση, η Φιλονικεία, το Θράσος, η Συμφωνία, η Λήθη, ο Φόβος, η Αλαζονεία, η Μάχη, ο Ωκεανός, η Μήτις και άλλοι Τιτάνες, ο Τάρταρος και οι τρεις Ερινύες.

Από την ένωση της Μητέρας Γης με το γιό της τον Τάρταρο γεννήθηκαν οι Γίγαντες και από την ένωση της θάλασσας και των ποταμών γεννήθηκαν οι Νηρηίδες.

Αλλά, κάπου πρέπει να βρούμε την άκρη, γι' αυτό θα καταφύγουμε στον Ησίοδο.

Ο Ησίodos, στη «Θεογονία» του, αναφέρει, πως στην αρχή υπήρχε η τριάδα: Χάος, Γη, Έρως. Η τριάδα αυτή ήταν αυτογέννητη. Από αυτή ξεκίνησαν οι θεοί, που, μαζί με τους ήρωες, υπολογίζονται γύρω στις έξι χιλιάδες.

Όλον αυτόν τον κόσμο ο Ησίodos θέλησε να τον παρουσιάσει οργανωμένο σε αυστηρό γενεαλογικό σύστημα.

Για να βρούμε την αρχή πρέπει να ξεκινήσουμε από τον Ουρανό και τη Γη, είτε αυτοί προήλθαν από την αυτογέννητη τριάδα του Ησίοδου: Χάος, Γη, Έρως, είτε από το Χάος, τη Νύχτα, το Έρεβος και τον Τάρταρο.

Ο Ουρανός, λοιπόν, και η Γη έσμιξαν και γέννησαν τους Τιτάνες. Πρωτότοκος ήταν ο Ωκεανός. Αυτός ζευγαρώθηκε με την Τηθύ και απέκτησαν τις Ωκεανίδες, τις Νύμφες, τρεις χιλιάδες γιούς και τρεις χιλιάδες θυγατέρες.

Από το πλήθος αυτό των απογόνων του Ουρανού και της Γης ο Υπερίων πήρε γυναίκα του την Θεία από την οποία γεννήθηκε ο Ήλιος, η Σελήνη και η Ηώ (Αυγή). Ο Κοίος ζευγαρώθηκε με τη Φοίβη από την οποία γεννήθηκαν η Αστερία και η Λητώ.

Ο Κρείος πήρε γυναίκα του την Ευρυβία, κόρη του Πόντου, από την οποία γεννήθηκαν Άστραϊός, ο Πάλλαντας και ο Πέρσης. Ο Πέρσης ζευγαρώθηκε με την Αστερία και απέκτησαν την Εκάτη. Αυτή, η Εκάτη, ήταν η μεγάλη θεά, προτού ακόμα έρθει η εξουσία στο δωδεκάθεο του Ολύμπου.

Το δωδεκάθεο αυτό το λάτρεψαν οι Αρχαίοι Έλληνες. Σ' αυτό ανέθεταν όλες τους τις υποθέσεις. Σ' αυτό ορκίζονταν. «Μα τους δώδεκα θεούς», έλεγαν.

Αλλά γιατί ξεχώρισαν μόνο δώδεκα;

Γιατί, όταν ο Δευκαλίων γλίτωσε από τον κατακλυσμό, έστησε στη Θεσσαλία βωμούς για δώδεκα θεούς.

Γιατί, όταν πέρασαν στο Βυζάντιο οι αργοναύτες ή τα παιδιά του Φρίξου, έστησαν βωμούς για δώδεκα θεούς.

Γιατί, στα χρόνια του τρωϊκού πολέμου, ο Αγαμέμνων ίδρυσε στην Τρώα τον πρώτο ναό για δώδεκα θεούς.

Γιατί, όταν ο Ερμής έκλεψε στην Ολυμπία τα βόδια του Απόλλωνα, τα οδήγησε στον Αλφειό ποταμό, τα έσφαξε, τα έψησε και τα έκοψε σε δώδεκα μερίδες.

Γιατί, όταν ο Ηρακλής καθάρισε την κόπρη του Αυγεία, κυρίεψε την Ήλιδα και σκότωσε το βασιλιά της, πήγε στον Αλφειό ποταμό να καθιερώσει τους Ολυμπιακούς αγώνες. Εκεί έστησε έξι ζευγάρια βωμών.

Ακόμα, γιατί δώδεκα ήταν τα παιδιά της Γης, οι Τιτάνες. Δώδεκα ήταν οι άθλοι του Ηρακλή. Και, από ξένες παραδόσεις, δώδεκα ήταν οι φυλές του Ισραήλ και δώδεκα οι πατριάρχες του.

Τέλος, γιατί το δώδεκα το είχαν για ιερό αριθμό, επειδή δώδεκα ήταν οι μήνες και δώδεκα τα ζώδια. Κι όλα αυτά γιατί είναι δώδεκα οι περιστροφές της Σελήνης γύρω από τη γη μέσα σ' ένα ηλιακό χρόνο. Μάλιστα, οι δώδεκα θεοί αντιστοιχούσαν στους δώδεκα μήνες και στα δώδεκα ζώδια, όπως παρακάτω:

Ήρα	-	Ιανουάριος	-	Υδροχόος
Ποσειδών	-	Φεβρουάριος	-	Ιχθείς
Αθηνά	-	Μάρτιος	-	Κριός
Αφροδίτη	-	Απρίλιος	-	Ταύρος
Απόλλων	-	Μάιος	-	Δίδυμοι
Ερμής	-	Ιούνιος	-	Καρκίνος
Ζεύς	-	Ιούλιος	-	Λέων
Δήμητρα	-	Αύγουστος	-	Παρθένος
Ήφαιστος	-	Σεπτέμβριος	-	Ζυγός
Άρης	-	Οκτώβριος	-	Σκορπιός
Άρτεμις	-	Νοέμβριος	-	Τοξότης
Εστία	-	Δεκέμβριος	-	Αιγόκερως

Δωδεκάθεο είχαν και οι Αιγύπτιοι, οι Βαβυλώνιοι, οι Ασσύριοι, οι Χετίτες, οι Γερμανοί, οι Ετρούσκοι, οι Ρωμαίοι και άλλοι λαοί.

Ο Ηρόδοτος αναφέρει, πως τους δώδεκα θεούς τους πήραμε από τους Αιγύπτιους.

Το Ελληνικό δωδεκάθεο διαδόθηκε από τη Μικρά Ασία στη μητροπολιτική Ελλάδα και μετά στην Ιταλία.

Ποιοί ήταν αυτοί, οι δώδεκα θεοί;

Ο κατάλογός τους δεν είναι ίδιος για όλα τα μέρη. Πάντως, οι πιο γνωστοί είναι οι εξής:

Ζεύς - Ήρα - Αθηνά - Ποσειδών - Δήμητρα - Απόλλων - Άρτεμις - Ερμής - Άρης - Αφροδίτη - Ήφαιστος - Εστία.

Σε άλλο κατάλογο, στη θέση του Ερμή αναφέρεται ο Άδης ή ο Πλούτων, στη θέση της Εστίας ο Διόνυσος και στη θέση της Δήμητρας ο Ηρακλής.

Τους δώδεκα θεούς, που αναφέραμε

παραπάνω, τους ζευγάρωναν συζυγικά ή αδερφικά. Έτσι,

Τον Δία με την Ήρα
Τον Ποσειδώνα με τη Δήμητρα
Τον Απόλλωνα με την Άρτεμη
Τον Άρη με την Αφροδίτη
Τον Ερμή με την Αθηνά
Τον Ήφαιστο με την Εστία

Αρχηγός της αντρικής ομάδας ήταν ο Δίας και της γυναικείας η Ήρα.

Αυτοί οι θεοί πλάστηκαν, «κατ' εικόνα και ομοίωσιν» του ανθρώπου και σ' αυτούς ο Πλίνιος αποδίδει τη συμβολή τους σε ανακαλύψεις και επινοήσεις χρήσιμες για τους ανθρώπους. Έτσι, από το πέταγμα των γερανών ο Ερμής επινόησε τα γράμματα. Από τις φωλιές των χελιδονιών ο Τόξιος, ο γιός του Ουρανού, σκέφτηκε το χτίσιμο των σπιτιών. Τα δίχτυα επινοήθηκαν από την Αράχνη και από τον γιό της, τον Κλωστήρα, επινοήθηκε το αδράχτι. Η βασίλισσα των Αμαζόνων, η Πενθεσίλεια, χρησιμοποίησε πρώτη το τσεκούρι ως πολεμικό όπλο. Η Μήδεια σκέφτηκε πρώτη το βάψιμο των τριχών. Ο Άτλαντας έφτιαξε το πρώτο καράβι, ο Ευπάλαμος την πρώτη άγκυρα, ο Δαίδαλος το κατάρτι και ο γιός του, ο Ίκαρος, τα πανιά. Ο Υπέρβιος, γιός του Άρη, σκότωσε πρώτος ζώο κ.λπ.

Τους θεούς και τους ήρωές τους οι αρχαίοι Έλληνες τους προίκισαν με σεξουαλική και γονιμοποιητική δύναμη. Έτσι, για τον Δία αναφέρουν πως ερωτεύτηκε οκτώ θεές και δεκαπέντε θνητές. Ο Ποσειδώνας είχε πάνω από δεκαπέντε ερωμένες και ο Απόλλωνας οκτώ.

Ο Οδυσσέας απέκτησε παιδιά από επτά γυναίκες. Ο Ηρακλής κοιμήθηκε με εξήντα δύο γυναίκες και απέκτησε 52 παιδιά μόνο από τις 50 κόρες του Θεσπίου.

Επίσης, ορισμένους ήρωες τους ήθε-

λαν με δύο πατέρες: ένα θεό και ένα θνητό. Έτσι, ο Ηρακλής είχε πατέρα τον Δία και τον Αμφιπρίωνα, ο Θησέας τον Ποσειδώνα και τον Αιγέα, ο Μελέαγρος τον Άρη και τον Οινέα, η Ελένη και τα αδέρφια της, Κάστορας και Πολυδεύκης, τον Δία (γι' αυτό τους έλεγαν και Διόσκουρους, γιούς του Δία) και τον Τυνδάρεο κ.λπ.

Όταν γεννιόνταν δίδυμοι, ή ένας είχε πατέρα το θεό και ο άλλος τον θνητό, όπως ο Πολυδεύκης θεωρούνταν γιός του Δία, ενώ ο Κάστορας του Τυνδάρεου, γι' αυτό ήταν θνητός.

Ακόμα, ήθελαν τους θεούς τους να μεταμορφώνονται για να πετύχουν το σκοπό τους, ιδιαίτερα το σεξουαλικό τους

στόχο. Ο Δίας π.χ. κατέκτησε τη Δανάη με τη μορφή βροχής, την Ευρώπη ως ταύρος, τη Λητώ ως κύκνος, το Γανυμήδη ως αετός.

Οι παραπάνω δραστηριότητες των θεών δεν τους ξεχώριζαν σε ηθικούς και ανήθικους, γιατί κάτι τέτοιο ήταν πέρα από αυτούς.

Τους θεούς τους τούς ήθελαν πάνω στον ολόφωτο Όλυμπο, όπου βασίλευε αδιάκοπο καλοκαίρι, και να έχουν για τροφή τους την αμβροσία και για ποτό τους το νέκταρ.

Ας πλησιάσουμε αυτούς τους θεούς τους.

(Συνέχεια στο επόμενο τεύχος)

Συνέδρια - Ανακοινώσεις

9ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΕΡΙΓΕΝΝΗΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

27 – 28 Απριλίου 1996

Ναύπλιο (Ξενοδοχείο "ΑΜΑΛΙΑ" – Πληροφορίες: Γραμματεία, Λουκιανού 10 – Αθήνα, Τηλ.: 72.51.001 – 72.28.784 – Fax: 72.51.001).

ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΥΛΙΚΑ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

3 – 4 Μαΐου 1996

Αθήνα (Αμφιθέατρο "ΜΑΡΙΚΑ ΗΛΙΑΔΗ" – Τηλ.: 77.89.508 – 77.73.203 – Fax: 77.81.829).

"ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ"

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΨΥΧΟΠΡΟΦΥΛΑΚΤΙΚΗΣ

9 – 12 Μαΐου 1996

Ομιλητής: **Εμμανουήλ Γαλακτερός**

Το Σεμινάριο θα γίνει στις 9 – 10 – 11 – 12 Μαΐου 1996, από τις 9.00 π.μ. έως 7.00 μ.μ. και την Κυριακή 12/5/96, από τις 9.00 π.μ. έως 2.00 μ.μ.

ΧΩΡΟΣ: Αμφιθέατρο του Μαιευτηρίου "ΜΗΤΕΡΑ".

Μετάφραση στα Ελληνικά. Ομάδα εκπαίδευσης μέχρι 25 Μαΐες.

Κόστος Σεμιναρίου: 80.000 δρχ. κατ' άτομο. Προκαταβολή: 30.000 δρχ. μέχρι τις 15/4/96.